

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ РОБОТИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

(Синиця А. О., старший викладач)
БДПУ, м. Бердянськ, Україна

В останні роки в Україні зафіксовано збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами (ООП) (В. Бондар, С. Конопляста, В. Липа, С. Миронова, В. Синьов, О. Хохліна, М. Шеремет та ін.). Дана ситуація вимагає від спеціальних педагогів перегляду підходів до організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ООП та підвищення її ефективності.

Дослідження В. Бондаря, С. Гайдукевич, І. Єременка, Н. Засенко, І. Колесника, А. Колупасвої, В. Лапшина, С. Миронової, Н. Назарової, Ю. Пінчук, Л. Руденко, В. Синьова, С. Федоренко, Л. Фомічової, С. Шаховської, А. Шевцова, О. Шевченко, М. Шеремет, М. Ярмаченка та ін. наголошують на необхідності під час організації корекційно-розвиткових занять ідей «розвиваючого навчання» [2, с.11-14]. Так, ідея «розвиваючого навчання» безпосередньо пов'язана з принципом діяльнісного опосередкування, формування і розвитку особистості, з діяльнісним підходом. Розвиваючий ефект діяльності визначається якістю діяльності та активністю дитини (Л. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Д. Ельконін).

Враховуючи особливості розвитку дітей з ООП, саме предметно-практична діяльність в системі спеціальної освіти є специфічним засобом забезпечення компенсаторного розвитку (інструментом корекції і компенсації порушених психічних функцій), пропедевтики освіти і трудової діяльності. Так як, деяка інформація, вміння, навички стають доступними для дітей з ООП лише за спеціально організованих умов. Саме застосування діяльнісного підходу сприятиме позитивному розвитку дітей з ООП.

Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. Він сформувався у психолого-педагогічній літературі як засіб пізнання особистості та особливостей її взаємодії з навколишнім середовищем [1, с. 143-148].

Принцип діяльнісного підходу у спеціальній педагогіці спирається на існуюче в психології поняття «ведуча діяльність» (А. Леонт'єва та Д. Ельконіна). В рамках провідної діяльності вперше виникають і диференціюються нові види діяльності [1, с. 143-148].

У дітей з ООП відсутні або недостатньо розвинуті такі структури, як життєвий досвід, що відповідає за життєві уявлення, поняття і практичні вміння. Зазначимо, що максимальне використання діяльнісного підходу у корекційно-розвитковій роботі дозволяє, спираючись на потенційні можливості дітей з ООП, розвивати сенсомоторну основу вищих психічних функцій, у першу чергу мовлення і мислення, компенсувати недостатність життєвого, практичного (діяльнісного) досвіду, створювати природні умови для розвитку навичок ситуативно-діяльнісного й інших видів спілкування, забезпечувати стійку мотивацію спілкування і діяльності в процесі навчання, опановувати навички спільної взаємодії.

Діяльнісний підхід у роботі з дітьми з ООП: дозволяє здійснити навчання теоретичним знанням і практичним умінням на основі їх органічної інтеграції; розкриває механізм оволодіння навчально-пізнавальною діяльністю через послідовні етапи; розкриває предмет, цілі, засоби, результат діяльності корекційного педагога та дитини з ООП, їх взаємодія і взаємо-пов'язаність; затверджує суб'єкт-суб'єктну основу взаємодії спеціального педагога та дитини з ООП [3, С. 48-53].

Реалізація діяльнісного підходу у корекційному процесі визначає тактику проведення корекційно-розвиткової роботи, шляхи та способи реалізації поставлених цілей. Ведучим способом корекційно-розвивального впливу є організація активної діяльності дитини з ООП враховуючи всі аспекти психофізичного, інтелектуального, мовленнєвого розвитку такої дитини.

Тому, ми вважаємо, що діяльнісний підхід має стати основою будь-якого корекційно-розвиткового процесу з дітьми з ООП та сприятиме підвищенню її ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрющенко Т.К. Особистісно-діяльнісний підхід до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку: психологічний аспект // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. пр. Уманського ДПУ імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 44. – С. 143-148.
2. Миронова С.П. Корекційна робота як специфіка професійної діяльності педагога-дефектолога // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С.11-14.
3. Прядко Л.О. Модель діяльності корекційного педагога соціально-реабілітаційного центру до роботи з розумово відсталими дітьми в реабілітаційному центрі // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. (Серія 19: «Корекційна педагогіка та психологія»). – Вип. 8. – С. 48-53.